

ESPURNES BARROQUES

MÚSICA I
EXPERIÈNCIES
AL TERRITORI
BARROC

Majara'iwa - Resplendor

ENSAMBLE MOXOS

Diumenge 5 de juny del 2022, 18.30h.

Convent de Sant Guim de la Rabassa
SANT GUIM DE FREIXENET

Valora'ns!

LA TEVA OPINIÓ ENS AJUDA A MILLORAR

Escaneja aquest codi QR
i valora els concerts
d'Espurnes Barroques!

Consulta la resta de programació
d'Espurnes Barroques a:

ESPURNESBARROQUES.CAT

TRADICIONAL MOXENYA

El Puri

DOMENICO ZIPOLI (atr.) (1688-1726)

Sonata a trío II

ANÒNIM (recreació d'H. Cobo i R. Maldonado)

La Mónica de Moxos

RAQUEL MALDONADO (1978)

Misa Moxeña

Tata pajapanu'avi - Kyrie

Tiurisamure - Gloria

Majara'iwa - Sanctus

Eta mawaneru ema Viya - Agnus Dei

TRADICIONAL MOXENYA

Canto de Carnaval

RAQUEL MALDONADO

Viurisamure María

ANÒNIM (Arxiu Missional de Moxos)

Dulce Jesús mío

TRADICIONALS MOXENYAS I GUARANÍS

Verso de Navidad 1

Verso a San Antonio

Ara Vale

Velorio

NOTES AL PROGRAMA

¿Quantes vegades algú amb prou cultura musical, després d'escoltar alguna de les misses incloses als nostres espectacles, ens ha dit que li recordava —posem per cas— a Vivaldi o directament s'ha aventurat a atribuir-la-hi, ignorant que pertanyia als Arxius Missionals de Moxos o de Chiquitos i que aquestes misses són, per tant, anònimes o d'autors com Bassani o Zipoli, entre d'altres? O aquestes músiques van venir del vell món, o músics europeus amb més o menys ofici les van compondre en el nou, amb firma o sense al peu del manuscrit. Però no hi ha res que indiqui que el seu autor fos un indígena. Perquè, de fet, tots els trets que descriuen una composició musical, tant a les obres missionals com a les catedralícies, són importats.

Ara bé: els indígenes no van ser mers subjectes passius pel que fa a la música missional, sinó que van absorbir les diferents influències europees i —amb elles i amb les seves eines genuïnes— van modelar la seva pròpia identitat sonora. És en la tradició oral on es manifesta millor el sincretisme cultural que va donar lloc a la trobada dels dos mons. Amb els instruments que van creuar l'Atlàntic i els autòctons, amb els elements musicals heretats dels jesuïtes i els seus propis, van sorgir peces que realment s'aparten del model europeu de composició.

Quan l'Ensamble Moxos va comprendre que ja no en tenia prou amb recopilar i reviuire les velles partitures de l'època de les reduccions —com la *Sonata a trio II* de l'Arxiu Missional de Chiquitos, atribuïda a Domenico Zipoli i inclosa en el concert d'avui—, va emprendre el desafiament de rescatar la tradició oral. Més d'una dècada recuperant-la de la memòria dels nostres avantpassats, buscant a les comunitats indígenes més recòndites del territori, va quedar plasmada en peces com el *Canto de Carnaval*, el *Verso de Navidad* o el *Verso a San Antonio*, que també presentem en aquest espectacle i que tenen un origen comú: són melodies aplegades pels músics de l'Ensamble Moxos i recreades apel·lant als nostres recursos estètics i interpretatius vigents.

Per continuar avançant i enriquint el cabal cultural del nostre poble, amb *Majara'iwa* trenquem amb esquemes passats i alliberem la nostra capacitat creadora amb tres composicions originals inspirades en la tradició oral: la *Misa Moxeña*, el *Viurisamure María* i *La Mónica de Moxos*.

La *Misa Moxeña*, impregnada dels ritmes locals i paisatges sonors típics de la regió, recull textos de l'ordinari de la missa en idioma moxeny-ignasià, que van ser consensuats i traduïts el 1994 per doctrieners i músics tradicionals per utilitzar-los

a les celebracions religioses. Uns textos que lamentablement es van quedar només sobre el paper i que no van integrar-se a l'exercici musical de la litúrgia, prevalent fins ara l'espanyol i el llatí, però als quals nosaltres els hem tret la pols.

Viurisamure Maria utilitza passatges de la litúrgia catòlica traduïts a l'idioma nadiu per fer un pas més en aquesta evolució musical. El mateix passa amb *La Mónica de Moxos*, però aquesta vegada prenent una melodia popular del folklore francès (s. XVI) com a tema, fent-hi variacions d'acord amb el gust i empremta de l'Ensamble Moxos.

Dulce Jesús mío és un cant penitencial trobat entre els milers de partitures que el nostre Ensamble va recopilar a les seves expedicions per la selva per incorporar-les a l'Arxiu Missional de Moxos i que ja ningú recordava fins que vam poder-lo ressuscitar. El cant *Ara Vale*, de l'Arxiu de Chiquitos, és un dels escassos testimonis de la música que es va fer a les missions guaraníes en la seva pròpia llengua.

I com que els indígenes moxenyens portem impreses la música i la dansa als gens i tenim una inclinació natural a la festa com a forma genuïna d'expressió cultural, amb *El Puri* començarem ballant; i ballant ens acomiadarem amb els emblemàtics matxeters i un altre elenc de personatges que intervenen al *Velorio*. Danses que, des del 2012, han contribuït a convertir la nostra *Ichapekene Piesta* (la festa gran del poble moxeny en honor al seu sant patró Ignasi) en Patrimoni Immaterial de la Humanitat.

Toño Puerta

Investigador i promotor de l'Ensamble Moxos

FITXA ARTÍSTICA

ENSAMBLE MOXOS

Fernanda Humaza, soprano solista i violí

Jésica Tibusa, soprano solista i traverso

Nelvy Vela, soprano solista, traverso i flauta de bec

Sixto Limaica, tenor solista i violoncel

Miguel Angel Guzmán, violí solista i flauta de bec

Clara Durán, Pablo Guarayuco, Pablo Puerta, Fabricio Zelada; violins

Claudio Teco, violí i percussions

Jesús Nuni, violoncel

Begoña Cuéllar, flauta de bec i violoncel

Sandra Yaca, oboè

Israel Bravo, oboè i guitarra barroca

Max Mollinedo, fagot i baixons moxenys

Damián Guardia, tiorba i guitarra barroca

Alcides Limaica, orgue positiu i baixons moxenys

Abraham Cuellar, orgue i clavecí

Raquel Maldonado, direcció

L'Ensamble Moxos, vaixell insígnia de l'Escola de Música de Sant Ignasi —un poble enclavat al cor de l'Amazònia boliviana, que va ser una de les cèlebres reduccions que van fundar els jesuïtes a l'època de la colònia— s'ha erigit en un dels principals ambaixadors culturals del seu país al món a través de la seva abundant producció discogràfica i les seves freqüents gires nacionals i internacionals, que han obtingut l'elogi de públic i especialistes. Més de mig miler de concerts a l'última dècada i milers de còpies venudes de cadascun dels sis primers discos i del DVD avalen la trajectòria.

Els seus espectacles, una amalgama del mestissatge que es va produir entre la música importada des d'Europa pels missioners jesuïtes i les expressions natives, captiven per la seva creativitat i la cura del seu desplegament coreogràfic, perquè hi convergeixen la música, el cant i la dansa. La polivalència distingeix els seus joves components, tots ells indígenes moxenyos ignasians, dirigits per Raquel Maldonado, que demostren la seva versatilitat sobre l'escenari, exercint cadascun d'ells diferents rols durant cada concert.

La contínua recerca que ha caracteritzat l'Ensamble Moxos l'ha portat per diferents estils musicals arrelats dins la seva cultura mestissa. Milers de manuscrits que perduraven als racons més recòndits de la geografia moxenya com a testimoni de l'afany d'una cultura per perpetuar-se en el temps, el van inspirar a reviure'ls i a recrear-los, convertint el vell paper en música, que és el millor que podia fer per rendir tribut als seus avis i contribuir al cicle de la vida del poble moxeny. Si els seus avantpassats van guardar gelosament aquestes partitures, els seus vells violins i fins i tot l'art de construir-los, és perquè aquesta música els apropava a Déu. I en el seu pelegrinar per la selva, fugint de l'esclavitud de l'home blanc i buscant la Loma Santa —la terra promesa que Déu té reservada per al poble moxeny en algun racó de la selva, segons la seva creença més arrelada—, no van oblidar-se d'aquesta part essencial de la seva identitat. Però l'Ensamble Moxos no en tenia prou amb recopilar i fer reviure les velles partitures, i quan va emprendre el desafiament de rescatar peces de la tradició oral, sabia que s'endinsava en terrenys inexplorats i fascinants, guardats a la memòria dels avis. Cada membre de l'Ensamble va assumir el repte i, de tant buscar, va trobar. La troballa va sobrepassar les expectatives, sobretot perquè darrere de la música recuperada, es va descobrir l'essència de la identitat indígena actual. Des llavors, els membres de l'Ensamble no han deixat de recopilar testimonis musicals vius del Gran Moxos.

Ara arriba per vuitena vegada a Europa per presentar el seu setè disc, "Majara'íwa – Resplandor", per al qual la seva directora s'ha animat a compondre una missa inspirada en l'imaginari sonor moxeny, amb la tradició oral amb què conviu com a referència. Amb els instruments barrocs que van arribar del vell món, però també amb els autòctons, en el seu idioma i amb el seu llenguatge musical. Aquesta *Misa Moxeña* és el tema central del disc, enregistrat en temps de pandèmia, amb una proposta de composició del segle XXI que marca una nova fita a l'aportació de l'Ensamble a la tradició musical moxenya.

L'Ensamble Moxos —un dels principals exponents artístics de la Bolívia indígena, pluricultural i multiètnica, la música del qual ha sonat ja a 23 països— continua mantenint-se fidel al seu compromís amb el poble que representa i del que són fills tots els seus músics, conscients que les circumstàncies els han convertit —a través de la música— en guardins de la memòria.

TAST

Comunitat Boliviana d'Igualada

Restaurant Cochabambino *Instagram @rest.cochabambino*

Fundació Casa Dalmases <https://casadalmases.org>

Amb el suport de:

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Manresa

Ajuntament de Solsona

Ajuntament de La Coma i La Pedra

Ajuntament de Pinell del Solsonès

Ajuntament de Sant Mateu de Bages

Ajuntament de Sant Martí Segúries

Ajuntament de Fonollosa

Ajuntament de Cardona

Ajuntament de Rier

Ajuntament de Sant Llorenç de Morunys

Ajuntament de Súria

Ajuntament de Guissonà

Ajuntament de Sant Guim de Freixenet

Ajuntament de Pujalt

Ajuntament d'Igualada

Ajuntament de Tora

Ajuntament d'Estarès

Ajuntament de Cervera

Ajuntament de Pinós

CONSELL COMARCAL DE LA SEGARRA

CONSELL COMARCAL DE L'ALT SOLSONÈS

CONSELL COMARCAL DE L'ALT SOLSONÈS

SOLSONÈS

ara lleida

grup alba

amical

AMPANS

AMPANS

Manresa 2022 Transforma

Fundació Turisme i Fires de Manresa

M!

GOBIERNO DE ESPAÑA

MINISTERIO DE CULTURA Y TURISMO

inaem

BISBAT DE SOLSONA

BISBAT DE VIC

COVA SANT IGNASI MANRESA

Jesuïtes Catalunya

IGUALADA CAPITAL DE LA CULTURA CATALANA 2022

FCACU

ÒMNIMUM

COSTERS DEL SEGRE

Pla de RAGES

AIE

es muc

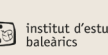
JM Catalunya

CONSELLERIA DE FONDS EUROPEUS I UNIVERSITAT I CULTURA

institut d'estudis balearics

CALAF GRUP

PORC DE PALOU

AIRA 700tòtic

OLIVA TORRAS

URCOTEX

SERTIC SA

Vila Vila

obres i serveis

DISTRIBUCIÓ DE GASOL

MAS

Amb l'ajut de:

Jordi Vilar Materials Bioconstructius · Farmàcia Planas · Gestoria Mas · Alapont · ACEC · Tèxtil Oliu · Òptica Jané · Remsa, SL Vidres Solsona · La Farga del Solsonès · Cardona Motors · Tallers Ballús · Koobin · Knauf · Constructora del Cardoner Excavacions Cots Codina · Constructora de Solsona · Fruits Taribó · Mengem Bages · Dasler, S. A · Farmàcia Òptica Casas Oli Migjorn · Espar Sala · perequadrènc / arquitectura · Picó Gràfics · Tegecom · Ganivets Pallarès · La Mare Cultural El Monegal · Hotel Sant Roc · Allotjaments rurals l'Era d'en Bella · Hotel Bregon · UrbiApartments · El Miracle Apartaments La Garriga de Castelladral · Ca la Rosita · Hotel Solsona Centre · Electrodomèstics Vilaseca · Conservatori Música Manresa ACEM · Antiga Casa Magí · Associació Joan Carles i Amat · Associació d'Amics de Vergós Guerrejat Associació Riubrogent · Associació Amics de Coaner · Amics de l'Orgue de St. Llorenç de Morunys

Productors:

Forn de Cabrianes · Cerveses La Pirata · Forn de pa Camps · Ca la Roseta · Forn Jorba · Celler Roc Falcon · Masia Tonicoll Casa Cavallera, Agroturisme i Agricultura ecològica · Restaurant El Cigronet · Xocolates Oro Vivo · Fleca de la Font · Pastoret Casa Dalmases · Xocolates Aynousé · Celler Collbaix · El Molí · Porc de Palou · Joviat · Oller del Mas · Aviram Maria · Cal Rosal Restaurant Molí de Boixeda · Parc de les Olors de Claret · Restaurant Casal de Castelltallat · Cafès Gener · Biolord Formatgeria Valette · Pastisseria Fidel · Oli Migjorn · Un pam de terra · Mel de Sant Guim · Comunitat boliviana d'Igualada Gebrat – Gelats i sorbets ecològics · Celler Grau i Grau · Restaurant Can Patoí · Selecte Wine Store · Celler El Miracle Formatgeria El Miracle · Restaurant El Miracle · Mel de Su · Comalats · Formatges Veciana · L'Antic Forn

Mitjans col·laboradors:

